

Co když je třešnička na dortu červivá?

(Úvaha s podtitulem: Otcové zaměření na řešení)

Autorka: Ema Oriňáková

Oriňáková, E. (2025). Co když je třešnička na dortu červivá? (Úvaha s podtitulem: Otcové zaměření na řešení). *SF REVUE*, 6, 113–115.

Tato otázka z nadpisu mě probudila před pár měsíci uprostřed noci. Není to pro mě nic neobvyklého, ráda tvořím poezii a právě takto v mém podvědomí nejčastěji vznikají nové básně – v noci, když je tělo uvolněné a mysl nerušená vnějšími podněty. A tak jsem předpokládala, že ani tahle noc nebude výjimkou a zrodí se nová báseň. Verše, které mě v té chvíli napadly, jsem si ale tentokrát nezapsala a usnula jsem přímo uprostřed tvoření. Ráno mi však hlavou neodbytně vrtal jakýsi červík ve sladkém červeném jablku: „*Co když je třešnička na dortu červivá?*“ Jak dobře víme, výraz třešnička na dortu se obvykle používá v souvislosti s příjemným zážitkem, který je ještě navrch okořeněn bonusem – sladkou třešničkou. Může však jít i o pravý opak, o kumulaci negativních událostí, kdy už tak nepovedený den zakončí pověstný „hřebíček do rakve“. V takovém případě má pro nás třešnička na dortu spíše trpkou příchut.

My lidé přirozeně toužíme v životě zažívat co nejvíce krásných momentů a těm těžkým životním zkušenostem bychom se, pokud je to být jen trochu možné, nejraději vyhnuli obloukem. Nebo ne? Dokola jsem si v daný den po napůl probdělé noci opakovala: „*Co když, co když, je ta třešň, sakra, červivá? Co potom? Co mám(e) dělat?*“ Tato myšlenka byla opravdu neodbytná, a tak jsem si umínila, že na ni musím najít odpověď stůj co stůj. A ta přišla o pár týdnů později, když jsem v rámci mé disertační práce začala realizovat výzkumné rozhovory s mými respondenty – otci dospělých dětí s tělesným postižením.

Otcové zaměření na řešení

Pro krátké objasnění: v rámci doktorského studia se výzkumně věnuji tématu role otce v rodině s dítětem se zdravotním postižením a mým záměrem je zjistit, co to pro muže – otce znamená být otcem takového dítěte a jaké subjektivní významy přikládají už jejich dospělé děti s tělesným postižením důležitosti otcovské figury v jejich životě. Můj výzkumný soubor tedy tvoří otcové i dospělí s tělesným postižením, a každá skupina respondentů hovoří o vnímání otcovské role ze svého subjektivního pohledu.

Za poslední období jsem realizovala 19 rozhovorů s respondenty (8 otců a 11 dospělých se zdravotním postižením) a pro otce dětí se zdravotním znevýhodněním snad nedokážu najít přiléhavější pojmenování než to, že jsem si je pracovníě nazvala „**Otcové zaměření na řešení.**“ Proč právě takhle? Otcové v rozhovorech nejčastěji popisují zkušenost narození dítěte se zdravotním postižením jako jednu z nejnáročnějších událostí v životě, které museli čelit. Na druhé straně jedním dechem dodávali vyjádření, která by se klidně mohla použít jako učebnicový příklad principů práce v duchu psychoterapie zaměřené na řešení, například: „*Já jsem tu roli otce přijal, nějaké opouštění se, to vůbec nepřicházelo v úvahu, realita byla, jaká byla, museli jsme fungovat s tím, co je a řešit situace, které*

nám život přinášel.“ Další z otců se vyjádřil následovně: „Dcera byla vytoužené a dlouho očekávané dítě, dělal jsem maximum pro to, aby mohla žít plnohodnotný život a byla šťastná.“ Třetí otec popisoval své zkušenosti v podobném duchu: „Já jsem se nezamýšlel nad tím, proč právě on, bral jsem to tak, že je to dar od Pána Boha, je to mé dítě, můj syn, já jsem ho přijal, miluji ho a dokud budu žít, udělám pro něj maximum a hotovo.“ Na druhé straně ani výčitky vůči těžkému osudu, který potkal dítě, nezabránily otci pěstovat v životě proaktivní přístup zaměřený na řešení situací: „Stále mám v sobě něco, s čím se těžko vyrovnávám a co ve mně bojuje. Pořád si říkám: Proč právě my? Proč právě my? Ale vždycky jsem chtěl tu roli otce naplňovat i tak, že dobře – je to moje dítě, jdeme dál a řešíme. Máme to v sobě – tu průbojnost a tvrdohlavost – že se nevzdáváme. Když je problém, snažíme se z něj najít cestu ven. Ať už je to zdravotní problém, nebo třeba výlety: proč by ji neměli vzít na výlet? Vždycky jsme se snažili přizpůsobit, aby ji kolektiv neodsouval stranou.“

Když to shrnu, ve výpovědích otců bylo přítomno společné téma a to zaměřenost otců **ŘEŠIT** každodenní situace, které jim rodinný život a péče o dítě se zdravotním postižením přinášely. Musím se přiznat, že jak jsem měla možnost poslední měsíce naslouchat životním příběhům otců a jejich dospělých dětí se zdravotním postižením, rostl ve mně vůči nim a jejich rodinám upřímný obdiv, ale také vděčnost za mé rodiče, protože díky příběhům jiných otců jsem i já mohla jakoby „z druhé strany“ vnímat a ještě více pochopit, že ani moji rodiče to jistě neměli snadné, když museli čelit výzvám, které život v rodině s dítětem se zdravotním znevýhodněním přináší (pozn. *autorka textu má sama tělesné postižení*).

Odpověď

Odpověď na otázku: „Co dělat, když je třešnička na dortu červivá?“ jsem tedy zcela neplánovaně našla při realizaci výzkumných rozhovorů, ve výpovědích otců. Narození dítěte obecně může být radostnou a očekávanou událostí s třešničkou na dortu, avšak když se dítě narodí se zdravotním postižením, musí rodina neočekávaně řešit celou řadu zátěžových situací, které si často vyžadují schopnosti osvojit si takové dovednosti, jako je – přeneseno do terminologie SF přístupu – nejen „*tančení kolem problému*“, tak jak to popisují Zatloukal a Vítek (2016), ale také schopnost naučit se tančit rovnou v samotném středu problému, na rozpálených uhlících (nebo tedy červících...). Respondentům, otcům dětí se zdravotním postižením (jako i dospělým se ZP), bych tímto chtěla poděkovat za to, že mi dovolili nahlédnout do svého prožívání a ukázali mi, že mnozí z nich jsou mistry v životním přístupu zaměřeném „na řešení“. A že i když mnohdy v životě spadneme, bojujeme, trápíme se tím, že nevíme, jak se posunout směrem k požadovaným změnám, **to nejdůležitější, co můžeme v životě udělat, když je „třešnička na dortu červivá,“ je nevzdávat se.**

Zdroje:

Zatloukal, L., Vítek, P. (2016). *Koučování zaměřené na řešení*. Praha: Portál.

Citace textu (2025) pocházejí z přepisů rozhovorů, které autorka realizovala s otci.

O autorce: Ema Oriňáková

Ema Oriňáková je v súčasnosti externí doktorandkou na Inštitutu psychológie FF Prešovskej univerzity v Prešove, kde sa pátym rokom výskumne venuje tématu role otce v súčasnej rodine a manželstve, špecificky sa zameriava na rolu otca v rodine s dieťaťom se zdravotným postihnutím. V súčasnosti pracuje ako školská psychologička na špeciálnej spojenej škole pre deti se zdravotným postihnutím. V minulosti pracovala ako psychologička v Centru špeciálne-

pedagogického poradenstva a koordinátorka psychologického online linky dôvery „Dobrá linka“, určené pre mladé ľudí se zdravotným znevýhodnením. Ve voľnom čase sa rada smieje, píše poezii, cestuje, cvičí jógu a stretáva sa s priateľmi. Na práci s klienty v poradenskom procese ji najviac fascinuje nekonečný potenciál človeka.

Kontakt: emaorinakova@gmail.com, ema.orinakova@smai.unipo.sk

Autor fotografie: Šimon Šiplák